

Valsts prezidentes tosts vakariņās par godu Francijas prezidentam Ž.Širakam Melngalvju namā, 2001.gada 27.jūlijā

Publicēts pirms vairāk nekā 23 gadiem

Publicēts: 27.07.2001.

Augsti godātais Prezidenta kungs,

Ekselences,

Dāmas un kungi,

Man ir patiens prieks sveikt Francijas prezidentu un viņa plašo delegāciju Latvijā mūsu tautai tik nozīmīgā brīdī. Šī gada augustā apritēs 10 gadi, kopš starptautiski tika atzīta Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošana, kā arī atjaunotas Latvijas un Francijas diplomātiskās attiecības. Francijas vēstniecības darbības atsākšana Latvijā 1991. gada septembrī savā ziņā bija dziļi simboliska: 50 okupācijas gadu garumā pārtrauktās abu valstu attiecības kā pirmais atjaunoja vēstnieks Jacques de Beausse, kura tēvs – savulaik pirmais sekretārs Francijas vēstniecībā Rīgā – bija pēdējais no ārvalstu diplomātiem, kas atstāja Latviju 1940.gadā, sākoties padomju okupācijai.

Francijai kā senai Eiropas dižvalstij, pieder paliekoša loma latviešu tautas pašapziņas veidošanā 18. un 19. gadsimtos, Latvijas brīvības cīņā 20. gadsimta sākumā, kā arī brīvvalsts starptautiskajā atzīšanā. Francijas revolūcijas progresīvie saukļi "Brīvība, vienlīdzība un brālība" strauji pāršalca pāri Eiropai un sasniedza arī Baltijas jūras krastus. Francijas piemērs iedvesmoja un rosināja latviešu tautas kustību pēc patstāvības, līdztiesības un taisnīguma. Kauguru zemnieku sacelšanās 1802. gadā bija viena no pirmajām Francijas notikumu atbalsīm, kas noveda pie neatkarīgas Latvijas valsts nodibināšanas 1918. gadā.

Divus gadus vēlāk pēc Francijas prezidenta Aleksandra Mijerāna iniciatīvas Francijas valdība ierosināja citām lielvalstīm atzīt Baltijas valstis de iure. Savukārt 1921. gada janvārī ar aktīvu Francijas ārlietu ministra Aristīda Briāna atbalstu Sabiedroto konference Parīzē tās vienbalsīgi atzina. Pateicībā par šo vēsturisko ieguldījumu viena no Rīgas centra ielām tika nosaukta šī ievērojamā Francijas valsts vīra vārdā. Starpkaru posmā Latvijas un Francijas starpā dinamiski attīstījās politiskie un saimnieciskie sakari. Sākot ar 1935.gadu, Francijas Parlamentā darbojās Francijas un Baltijas centrālā komiteja.

Tāpat starpkaru posmā starp abām valstīm izveidojās ciešas kultūras saites.

Rīgā darbojās Franču licejs un Franču institūts, latviski tika tulkota franču literatūra un filozofu darbi. Daudz ierosmju Francijā smēlās vairāki izcili latviešu gleznotāji, tur studēja arī ievērojams skaits latviešu studentu. Savukārt tumšajos padomju okupācijas gados franču literatūra un māksla mūsu tautai kalpoja par 'garīgo patvērumu'. Reizēm par to ir bijis jāmaksā augstu cenu. Šeit jāatceras franču grupas darbība, kuras biedri 1940. gados tika deportēti uz Sibīriju tikai tā iemesla dēļ, ka slepeni bija lasījuši

aizliegto Andrē Žida darbu "Atgriešanās no PSRS". Vēlāk, sešdesmitajos gados, Albērs Kamī un eksistenciālisma filozofu darbu popularizēšana bija saistīta ar represijām pret universitātes profesoriem, kas to uzdrošinājās darīt.

Pagājušie desmit gadi Latvijā ir bijuši strauju pārmaiņu un attīstības gadi. Valstī ir atjaunota demokrātiskā iekārta, īstenotas tālejošas strukturālas reformas un brīvā tirgus tautsaimniecība. Tāpat varam būt gandarīti, kā attīstās Latvijas un Francijas politiskā sadarbība. Pakāpenisks pieaugums vērojams mūsu tirdzniecības un citos tautsaimnieciskajos sakaros, savukārt, sadarbība izglītības un kultūras jomā ir kļuvusi īpaši intensīva.

Pateicoties Francijas kultūras centra aktīvajai un daudzveidīgajai darbībai Latvijā, pieaug franču valodas apguvēju un zinātāju skaits gan skolās un augstskolās, gan valsts pārvaldes iestādēs. Iepriekšējā mēnesī Latvijā notikusī franču tehnoloģiju izstāde ļāva visā Baltijas reģionā labāk iepazīt Francijas uzņēmumu sasniegumus augsto tehnoloģiju jomā.

Francijas filmu dekāde bija pirmā, kas maijā atklāja Rīgas 800.gadei veltīto 100 labāko filmu parādi Latvijā.

Latvijai veltītie kultūras pasākumi ir veicinājuši Francijas sabiedrības interesi par Latvijas tautu. Īpaši gribētu izteikt atzinību visiem, kas palīdzēja organizēt vērienīgo Latvijas izstādi "Latvija. Māksla, vēsture, tradīcijas" Cilvēka muzejā Parīzē, tā dodot mums lielisku iespēju iepazīstināt franču sabiedrību ar savu kultūrvēsturisko mantojumu. Francijas sabiedrības interese par Latvijas vēsturi, kultūru, tās cilvēkiem ir rosinājusi mūs piedāvāt plašāku Latvijas kultūras sezonu Francijā 2004.-2005. gadā.

Pēdējā laikā pieaugošais franču tūristu skaits mūsu valstī ļauj domāt, ka Latvija un Baltijas valstis kopumā iznirst no tālās, mazpazīstamās Eiropas kopainas un kļūst par franču interesentu izpētes objektu. Es gribu cerēt, ka šīs vasaras plašie svētku pasākumi – Rīgas 800.gades svinības, Eiropas kultūras mēnesis un Dziesmu svētki piesaistīs vēl daudz franču uzmanību. Ciešāka tautu savstarpējā pazīšanās ir svarīgs priekšnoteikums veiksmīgai valstu sadarbībai.

Prezidenta kungs,

Francija pieder īpaša loma Eiropas civilizācijas, attīstības un celtniecības vēsturē. Mēs Latvijā jūtamies patiesi iedvesmoti un iedrošināti, ka Francija kā viena no Eiropas Savienības un NATO dibinātājvalstīm, tik neatlaidīgi atbalsta un virza visaptverošu Eiropas atkal apvienošanu. Nozīmīgs solis šīs vienotas Eiropas izveidei bija Nicas vienošanās, kuru Francija panāca savas prezidentūras laikā.

Augstu vērtējam Jūsu, Prezidenta kungs, radošo ieguldījumu diskusijā par Eiropas rītdienu un Francijas vadošo, dzinējspēka lomu Eiropas integrācijā. Esam pārliecināti, ka tikai tāda - principiāla - politika iezīmēs gadsimtu ilgušās spēka un ietekmes zonu politikas beigas, nesīs uzplaukumu un drošību visām Eiropas tautām.

Pirms gada, kad viesojos Parīzē, Latvija bija tikko kā uzsākusi iestāšanās sarunas Eiropas Savienībā. Ar patiesu gandarījumu varam

atzīmēt, ka starplaikā Latvija ir spējusi pildīt savas ieceres un tai ir reālas izredzes pabeigt iestāšanās sarunas 2002. gada beigās, kas sakrīt arī ar Eiropas Savienības izvirzīto mērķi.

Latvija atzinīgi vērtē nedalītu Francijas atbalstu Latvijas integrācijas Eiropas Savienībā procesā, kur Francija stingri iestājas par individuālās pieejas un iedzišanas principu piemērošanu, kā arī sniegusi un turpina sniegt nozīmīgu praktisku atbalstu Latvijas administratīvās spējas stiprināšanā.

Latvija kā nākamā dalībvalsts ir ieinteresēta aktīvi iesaistīties diskusijā par paplašinātas Eiropas Savienības nākotni. Turpmākās Eiropas integrācijas veiksmē ir atkarīga no tā, cik drosmīgi un tālredzīgi būs Eiropas valstu vadītāju un politiķu lēmumi; cik tuvas, atvērtas un saprotamas pilsoņiem būs Eiropas Savienības institūcijas. Ir jādara viss, lai novērstu atsvešinātības plaisu starp Eiropas Savienības pārvaldes institūcijām un eiropiešiem.

Prezidenta kungs,

Savas nesenās vizītes laikā Krievijā Jūs skaidri norādījāt, ka ikvienai suverēnai valstij ir starptautiski atzītās tiesības izvēlēties alianses pēc saviem ieskatiem. Šī piezīme tika tieši attiecināta uz Baltijas valstu vēlmi iestāties NATO. Mēs jutamies dziļi gandarīti, ka Jūsu nostāja pilnībā saskan ar Latvijas redzējumu par nākotnes Eiropu kā demokrātisku, tiesisku un multikulturālu valstu savienību, kuras vieno kopējās vērtības, gara mantojums un nākotnes vīzija. Latvijas vēlme kļūt par transatlantiskās telpas dalībvalsti nav vērsta pret kādu citu valsti. Ar dalību NATO vēlamies pilnībā izdzēst Aukstā kara dalījuma līnijas un panākt, lai Eiropā vairs nebūtu neskaidro, pelēko zonu.

Transatlantiskā integrācija radīs priekšnoteikumus izaugsmei, stabilitātei un drošībai visā Eiropas kontinentā.

Līdzās citām valstīm Latvija aktīvi piedalās miera uzturēšanas operācijās Balkānos. Tā ir daļa no mūsu apņēmības sniegt lielāku ieguldījumu krīzes situāciju atrisināšanā, kas izpaužas kā NATO vadītajās miera operācijās, tā arī caur Eiropas Drošības un aizsardzības politikas veidošanu. Šajā kontekstā nesenā Francijas Bruņoto spēku komandiera ģenerāļa Žana-Pjēra Kelša vizīte deva vērtīgu impulsu Latvijas un Francijas militāri politiskās sadarbības nostiprināšanai.

Saistītas tēmas

[Vaira Vīķe-Freiberga](#)

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidentes-tosts-vakarinas-par-godu-francijas-prezidentam-zsirakam-melngalvju-nama-2001gada-27julija>